

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

kwiecień-maj-czerwiec

Nr 43
(2/2018)

WYDZIAŁ ZAMIEJSKOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikolaï Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podlesny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZEPURKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIKŁA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JULDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOGLU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylyp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Akademy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walentyn GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 | e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Spis treści

Artykuły

ANGELIKA CIŻYŃSKA *Zasadność istnienia Trybunału Stanu w systemie organów państwa Rzeczypospolitej Polskiej* | 9

JAKUB KOZŁOWSKI *Zasada pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej jako strukturalna podstawa systemu prawa unijnego* | 29

ANNA GRZYWACZ *Problematyka wymogu oryginalności w prawie autorskim w świetle orzecznictwa w Europie - Polsce i Hiszpanii* | 41

GRZEGORZ TYLEC *Monitoring wizyjny jako ingerencja w sferę dóbr osobistych* | 56

PAWEŁ JUŚCIŃSKI, PRZEMYSŁAW PIOTR JUŚCIŃSKI *Ochrona wizerunku contra wolność prasy: publikowanie fotografii oskarżonego w świetle polskich regulacji i orzecznictwa ETPC* | 79

MAREK BIELECKI *Zakres wolności religijnej w domach pomocy społecznej. Uwagi na kanwie wyroków WSA w Lublinie z 11 grudnia 2012 r. (II SA/Lu 897/12) i WSA w Gliwicach z 12 kwietnia 2016 r. (IV SA/G1 757/15)* | 103

JAN KLUZA *Wniosek o ściganie przestępstwa w procesie karnym* | 121

KAROLINA PAŁKA *Penalizacja kłamstwa o Auschwitz na przykładzie systemów prawnych wybranych krajów* | 132

ADRIAN ROMKOWSKI *„Sprawstwo kierownicze” i „sprawstwo polecające” w perspektywie podstaw odpowiedzialności za wykroczenia* | 145

GRZEGORZ WOLAK *O pojęciu pracownika z art. 218 § 1a k.k.* | 159

ANDRZEJ PIECZYWOK *Podstawowe kategorie etyczno-prawne i organizacyjne w pracy zawodowej funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa publicznego* | 183

MAGDALENA JASKULSKA *Odpowiedzialność materialna pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy* | 201

JUDYTA PRZYŁUSKA-SCHMITT *Bitcoin – ujęcie w polskim prawie podatkowym* | 243

ARTUR LIS, SYLWESTER BORYS *Wpływ niemieckich rozwiązań ustrojowych na władzę ustawodawczą w Polsce (zarys zagadnienia)* | 253

KAROLINA PALKA, MAREK STOLORZ *Bankomaty i wpłatomaty obsługujące kryptowaluty – problemy prawne* | 285

PAWEŁ KOŁEK *Usługi medyczne - zwolnienie z podatku od towarów i usług* | 300

MARCIN MOLENDĄ, MARTA KRUHLAYĄ *Personel jako najważniejszy element marketingu mix w przedsiębiorstwie turystycznym* | 321

ROBERT PARUZEL *Problem innowacji – ujęcie teoretyczne* | 334

ZBIGNIEW KLIMIUK *Metody i formy popierania polskiego eksportu w okresie międzywojennym. Pośrednie formy popierania eksportu (część III)* | 347

TOMASZ GUZIK *Ocena instytucji klauzuli arbitrażowej z perspektywy ekonomicznej analizy prawa* | 369

MAŁGORZATA SZRENIAWSKA *Urzędowe kontrole żywności* | 381

Glosa

SŁAWOMIR ZWOLAK *Glosa do wyroku NSA z dnia 29 sierpnia 2017 r., I OSK 3017/15* | 391

Sprawozdanie

ARTUR LIS *Jubileuszowa pielgrzymka do Rzymu na 100-lecie KUL* | 402

Contents

Articles

ANGELIKA CIŻYŃSKA *The legitimacy of the existence of the State Tribunal in the system of organs of the state of the Republic of Poland* | 9

JAKUB KOZŁOWSKI *Principle of the primacy of European Union law as a structural basis of the EU law system* | 29

ANNA GRZYWACZ *The requirement of originality in copyright law in light of the European - Polish and Spanish Judgments* | 41

GRZEGORZ TYLEC *Video monitoring as infringement of moral rights* | 56

PAWEŁ JUŚCIŃSKI, PRZEMYSŁAW PIOTR JUŚCIŃSKI *Protecion of the person's image contra freedom of the press: publishing photographs of the accused in light of Polish regulations and the ECHR case law* | 79

MAREK BIELECKI *The scope of religious freedom in residential homes. Comments on the basis of the sentences of Provincial Administrative Court in Lublin from the 11th of December 2012 (II SA/Lu 897/12) and Provincial Administrative Court in Gliwice from the 12th of April 2016 (IV SA/G1 757/15)* | 103

JAN KLUZA *Application for prosecuting offense in a criminal trial* | 121

KAROLINA PALKA *Penalization of the Auschwitz denial by the example of the legal system in selected countries* | 132

ADRIAN ROMKOWSKI *„Administering the perpetration” and „ordering the perpetration” in the perspective of basis of liability for contraventions* | 145

GRZEGORZ WOLAK *About the notion of employee under art.218 §1a Penal Code* | 159

ANDRZEJ PIECZYWOK *Basic ethical and legal categories in the professional work of officers of public security services* | 183

- MAGDALENA JASKULSKA *Material liability of the employee for the damage caused to the employer* | 201
- JUDYTA PRZYŁUSKA-SCHMITT *Bitcoin - an approach to Polish tax law* | 243
- ARTUR LIS, SYLWESTER BORYS *Influence of German political solutions on the legislative branch in Poland (outline of the issue)* | 253
- KAROLINA PALKA, MAREK STOLORZ *Legal problems of cryptocurrences ATMS* | 285
- PAWEŁ KOŁEK *Medical services - exemption from a tax on goods and services* | 300
- MARCIN MOLENDNA, MARTA KRUHLAYA *Personnel as an essential element of marketing mix in the tourism industry* | 321
- ROBERT PARUZEL *The problem of innovation - a theoretical approach* | 334
- ZBIGNIEW KLIMIUK *Indirect methods and forms of promoting Polish exports in the interwar period (part III)* | 347
- TOMASZ GUZIK *The Evaluation of Arbitration Clause from the perspective of Economic Analysis of Law* | 369
- MAŁGORZATA SZRENIAWSKA *Official food inspections* | 381

Gloss

- SŁAWOMIR ZWOLAK *Gloss to the judgment of the Supreme Administrative Court of 6 July 2017 file ref. II OSK 2766/15* | 391

Report

- ARTUR LIS *The Jubilee Pilgrimage to Rome on the 100th Foundation's Anniversary of John Paul II Catholic University of Lublin* | 402

Robert Paruzel

Problem innowacji – ujęcie teoretyczne

The problem of innovation - a theoretical approach

I. Wstęp

Od czasu, kiedy powstały pierwsze formy życia na ziemi, ich wzajemne relacje cechują się bezwzględną walką o byt. Nie ulega wątpliwości, że przetrwają i najlepiej rozmnażać się będą wyłącznie jednostki dominujące, podejmujące ryzyko nieustannych zmian, w celu bardziej efektywnego przystosowania się do zmieniających się warunków¹. Wynika z tego pewność, że współzawodnictwo pomiędzy wszystkimi żywymi organizmami istniało od zawsze i jest zjawiskiem całkowicie naturalnym.

Ludzie żyjący w środowisku przyrodniczym od zawsze konkurowali między sobą. Strategicznym celem było i jest podejmowanie działań innowacyjnych zmierzających do uzyskania przewagi, zapewniającej im doraźne i przyszłe polepszenie warunków egzystencji w celu zapewnienia sobie bezpieczeństwa. Wzrost poczucia zagrożenia wymusza od ludzkich zbiorowości działań ukierunkowanych na modernizację wdrażaną poprzez twórcze innowacje we wszystkich dziedzinach życia².

Nowożytna rywalizacja między ludźmi, rozwija się prawie wyłącznie na płaszczyźnie intelektualnej. Żaden człowiek nie jest w stanie przetrwać samodzielnie, dlatego dla usprawnienia wzajemnych relacji wytworzył kulturę. Innowacyjne

¹ Por. K. Darwin, *O powstawaniu gatunków drogą doboru naturalnego czyli O utrzymaniu się doskonalszych ras w walce o byt*, tłum. Sz. Dickstein J. Nusbaum-Hilarowicz Jirafa Roja Warszawa 2006, S. RIII.

² R. Zięba, *Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych*, [w:] „Sprawy międzynarodowe” 1989/10, s. 49.

działanie jednostki można uznać jako kulturotwórcze tylko wtedy, kiedy efekty jego pracy nie przeminęły wraz z twórcą i kontekstem w jakim powstały. Do wykonania prostego przedmiotu niezbędne są jednocześnie zamysł, działanie oraz twórcze upowszechnienie pomysłu przez wiele pokoleń³.

II. Ewolucja idei innowacyjności

Początków modernizacji, wdrażanej świadomie i celowo przez władców państw, doszukiwać się można już w piątym wieku naszej ery. Wiązało się to z odrzuceniem rzymskiej tradycji antycznej na rzecz rozwoju chrześcijaństwa. Najbardziej zauważalne było to w sferze ekonomicznej poprzez odchodzenie od formacji niewolniczej na rzecz nowej bardziej efektywnej ekonomicznie formacji feudalnej⁴. Termin „innowacja” wywodzi się z łaciny. „Innovatis” oznacza: odnowienie, zmianę, tworzenie czegoś nowego lub reformę. Do dzisiaj takie jest znaczenie słownikowe tego słowa⁵.

Modernizacja utożsamiana z nowoczesnością ma od zawsze dużą siłę przyciągania dla przywódców politycznych, intelektualistów i ruchów społecznych. Jest terminem bardzo przydatnym dla oceniania minionych kultur i prognozowania kształtu przyszłych cywilizacji⁶. Innymi słowy, modernizacja oznacza zawsze zamierzone przejście od kultury tradycyjnej do nowoczesnej, jakkolwiek jest ona w danym czasie i kontekście oceniana oraz rozumiana⁷.

Nowożytne rozumienie innowacji ukształtowało się dopiero w epoce oświecenia. Pomimo upływu lat oraz zaangażowania potężnej maszyny różnorodnych dyscyplin akademickich (multiplikowania metodologii) obecnych w dyskursie intelektualnym od połowy XVIII w. poprawne desygnowanie tego terminu wymyka się jednoznacznym definicjom. Omawiane pojęcie zapewniające rozwój kulturze duchowej i materialnej zawsze pozostanie niedookreślone. Pewne jest tylko to, że jest on świadomym produktem działalności człowieka⁸.

³ S. Czarnowski, *Studia z historii kultury*, Dzieła tom 1, Warszawa 1956, s. 13.

⁴ Por. J. Habermas, *The Philosophical Discourse of Modernity*, tłum F. Lawrence, MA 1987.

⁵ J. Tokarski. (red.), *Słownik wyrazów obcych* PWN, Warszawa 1980, s. 307.

⁶ W. Knöbl, *Teorie, które nie przeminą niekończąca się historia teorii modernizacji* [w:] A. Jasińska –Kania, L. Nijakowski, J. Szacki. M. Ziółkowski, *Współczesne teorie socjologiczne*, Warszawa 2006, s. 746.

⁷ P. Sztompka, *Socjologia zmian społecznych*, Kraków 2005, s. 81.

⁸ J. Garlicki, A. Noga Bogomiłski, *Kultura polityczna w społeczeństwie demokratycznym*, Warszawa 2004, s. 11.

Skoro jednoznaczna interpretacja omawianego pojęcia nie jest możliwa, pozostaje więc najbezpieczniejsze jego ujęcie oparte z jednej strony na wiedzy, a z drugiej na naukowej intuicji. W naukach społecznych innowacja, ma prawie zawsze spektakularny charakter. Podczas jej wdrażania, pojawiają się wyraźne i gwałtowne sekwencje przemian, głównie w formie rewolucji społecznych i technicznych stanowiących ich szkielet⁹. W sferze kultury, są nimi indywidualizm, ekonomizacja, ekspansywność, obywatelstwo, rządy prawa, sekularyzacja, edukacja, kultura masowa, zwiększenie roli państwa i jego aparatu. W sferze materialnej pojawiają się niespotykane dotąd nowatorskie rozwiązania techniczne i ekonomiczne¹⁰.

Pierwsza bardzo ogólna teoria innowacji sformułowana przez Schumpetera dotyczyła gospodarki kapitalistycznej na przełomie XIX i XX w. Zasadniczą rolę odgrywały w niej czynniki produkcji takie jak: ziemia, kapitał i praca a na szarym końcu ledwie zauważał takie zjawiska jak wiedza i informacja. Skupiał się przede wszystkim na innowacjach technicznych i ich ówczesnym znaczeniu dla gospodarki kapitalistycznej. Zauważył, że zdecydowanie szybciej aniżeli kiedykolwiek wcześniej, twórcze stosowanie innowacji skutkuje niekończącym się cyklem narodzin i destrukcji niemalże wszystkich: sfer, działów, gałęzi i branż gospodarczych¹¹. Gdyby autor miał możliwość ponownego sformułowania swojej teorii na przełomie XX i XXI w. wymieniłby wszystkie poprzednie ale zdecydowanie w odwrotnej kolejności. Niewątpliwie miał rację przewidując, że immamentną cechą dynamicznie rozwijającego się kapitalizmu będą błyskawiczne zmiany sposobów produkcji i konsumpcji na całym świecie.

Współczesne badania definicyjne nad pojęciem innowacji pojawiły się dopiero w połowie lat czterdziestych ubiegłego wieku. Do tego czasu, naukowe metody analizy modeli wzrostu zakładały, że rozwój nauki i techniki jest ze swej natury niemierzalny. Innymi słowy, większość odkryć naukowych miała charakter przypadkowy i bardzo często niezamierzony. Innowacyjne wdrażanie efektów badań naukowych do powszechnego użytku odbywało się za sprawą twórczej inwencji przedsiębiorców, głównie poprzez wymyślanie oraz wdrażanie przez nich nowych technologii. Poza nielicznymi wyjątkami, nie doceniano wagi jaka wiąże wzajemnie działalność naukową, wynalazczą i produkcję¹².

Badacze nauk ekonomicznych interpretują innowacyjność, jako twórczo zmieniającą się kulturę duchową i materialną współczesnego świata, w sposób

⁹ P. Sztompka, *Socjologia zmian* op. cit., s. 82-83.

¹⁰ Tamże, s. 84.

¹¹ J. A. Schumpeter, *Kapitalizm, socjalizm, demokracja*, Warszawa 1995, s. 103.

¹² B. Fiedor, *Teoria innowacji*, Warszawa 1979, s. 18-21.

znacznie bardziej uproszczony niż w innych dziedzinach wiedzy. Postrzegają ją jako zjawisko odnoszące się bezpośrednio do procesów zarządzania oraz wyników finansowych podmiotów gospodarczych. Znacznie bardziej złożone jest przyjęcie założenia, że innowacyjność można uznać za skuteczny instrument prowadzenia efektywnej polityki społecznej i ekonomicznej zapewniającej jej oczekiwany przez polityków i przedsiębiorców wzrost korzyści. Dla przykładu, decyzja dotycząca budowy: nowych dróg, linii kolejowych i lotniczych, gazyfikacji, elektryfikacji, odbioru radia telewizji a obecnie cyfryzacji i informatyzacji nie wynikała bezpośrednio z potrzeb konsumentów, ale przedsiębiorców szukających zysku i potencjalnych klientów. Doskonale zdawali sobie sprawę z tego, że nawet czasowe zdominowanie fragmentu rynku zapewni im znaczącą korzyść. Większość konsumentów jest konserwatywna. Dla własnej wygody lub w obawie przed czymś nieznanym, niepotrzebnym lub szkodliwym, zawsze biernie opiera się gwałtownym zmianom. Aby zainteresować ich ww. innowacjami musieli zostać odpowiednio przekonani przez specjalistów z zakresu marketingu i reklamy¹³.

W Schumpeterowskiej teorii rozwoju gospodarczego, każde praktyczne zastosowanie nowych kombinacji nazywa się innowacyjnością.

Należą do nich:

- zastosowanie nowych środków produkcji lub organizacji całej branży;
- wprowadzenie na rynek nowego produktu lub jego nowej wersji powstałej wskutek modyfikacji poprzedniej metody produkcji;
- wprowadzenie nowej metody sprzedaży danego towaru oraz otwarcie nowego rynku zbytu;
- umiejętność pozyskiwania nowego źródła surowców¹⁴.

Na poziomie małych i średnich przedsiębiorców, teoretyczne problemy z percepcją innowacyjności prawie nie istnieją. Większość z nich intuicyjnie utożsamia je z nowymi produktami. Precyzyjne potrzeby definicyjne są zauważane w znacznie większych podmiotach gospodarczych. Wiążą się one z profesjonalnym wdrażaniem procesów modernizacyjnych w zakresie zmian organizacyjnych podnoszących efektywność produkcji, zarządzania i marketingu. Podstawą sukcesu są dla nich przedsiębiorcze postawy oraz otwarte umysły managerów a także własnych pracowników. Niebywale istotna jest współpraca z sektorem naukowym i badawczo rozwojowym pozwalająca na zastosowaniu w produkcji

¹³ J.A. Schumpeter, *Business Cycles. A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process*, McGraw Hill, New York 1964, s. 47.

¹⁴ J. A. Schumpeter, *Kapitalizm...* op. cit., s. 104.

innowacji technicznych i technologicznych pozwalających na wypuszczenie na rynek konkurencyjnych produktów¹⁵.

Jeśli działania innowacyjne efektywnie zwiększają konkurencyjność podmiotów gospodarczych, to problemy *stricte* definicyjne nie mają większego znaczenia. W praktyce, za innowację uważa się każdy pomysł, usługę lub materialne dobro, który jest subiektywnie uważane za nowy produkt zarówno przez producenta jak i konsumenta. Dzieje się tak również w przypadku, gdy zastosowany proces wdrożeniowy był powszechnie znany od dawna¹⁶. Podobnie było jest w przypadku modyfikacji wyrobu procesu produkcyjnego lub technologii¹⁷. Za innowację rozumie się także każdą celową, materialną i niematerialną, zmianę sposobu upowszechniania lub wytwarzania danego dobra sprzyjającą rozwojowi, wzrostowi lub zwiększeniu efektywności¹⁸.

Najnowsze teorie neoklasyczne w ekonomii wiążą innowacje ze strategią biznesową powstającą wskutek wytwarzania: aktywów, badań rynkowych a także ryzykownych przedsięwzięć podejmowanych na nowych rynkach¹⁹. Zaostrzająca się konkurencja wymusza na wszystkich podmiotach gospodarczych prowadzących grę rynkową ścisłą współpracę ze sferą nauki a zwłaszcza z jej działami badawczo rozwojowymi. Nieustanne poczucie zagrożenia powoduje intensywne poszukiwanie nowych rozwiązań w celu utrzymania swojej pozycji na rynku lub jej zdobycia. Wszystkim tym poczynaniom towarzyszy permanentne poczucie niepewności przed działaniami podejmowanymi ze strony konkurencji. Jednym ze skutecznych sposobów ograniczenia inwencji dalekowschodnich rywali przez tzw. pierwszy świat i przynajmniej czasowego ustabilizowania własnej pozycji monopolistycznej jest polityka patentowa najczęściej stosowana przez USA. Kraje należące do Unii Europejskiej bronią dostępu do własnego rynku przed zewnętrzną konkurencją z Azji poprzez wspólną politykę celną. Należą do niej kontyngenty, bariery taryfowe a czasami nawet para taryfowe. Bardzo często wszczynane są procedury antydumpingowe, badające czy dany produkt konkurujący ze swoim odpowiednikiem na rynku europejskim może być do niego dopuszczony²⁰. Najlepszym rozwiązaniem

¹⁵ J. Penc, *Innowacje i zmiany w firmie*, Warszawa 1999, s. 141.

¹⁶ Ph. Kotler, K. Lane Keller *Marketing Management*. Pearson Prentice Hall, Nowy Jork 2009, s. 322.

¹⁷ R. Webber, *Zasady zarządzania organizacjami*, Warszawa 1996, s. 468.

¹⁸ I. Perlaki, *Innowacje w organizacji*, Warszawa 1983, s.17.

¹⁹ N. G. Mankiw, *Principles of Economics*, Fort Worth: Harcourt College Publishers, Second Edition, 2001, s. 298.

²⁰ T. Broude, *An Anti-dumping „To Be or Not To Be” in Five Acts: A New Agenda for Research and Reform*, [w:] *Journal of World Trade*, Vol. 37, 2003/2 s. 305–328. A. Budnikowski, *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2001.

dla konkurencji jest zbudowanie fabryki lub utworzenie innego właściwego podmiotu gospodarczego na terenie Unii Europejskiej. Wiąże się to zazwyczaj z zatrudnieniem miejscowych fachowców oraz formalnym udostępnieniem odpowiednim urzędom wszystkich istotnych danych na temat wprowadzanej innowacji.

Warto zauważyć, że w relacjach wewnętrznych, państwa należące do Unii Europejskiej, w ramach polityki spójności i innych, z jednej strony są skłonne dzielić się pieniędzmi pochodzącymi z ich przychodów ze znacznie słabszymi ekonomicznie państwami wspólnoty, z drugiej prawie nigdy nie robią tego w przypadku wyników badań naukowych. Chętnie lokalizują na ich terenie montownie własnych wyrobów, ale z całą premedytacją likwidują tamtejsze ośrodki badawcze aby utrwalić swoją przewagę²¹.

Institucje narodowe i Wspólnotowe powołane do ochrony praw konsumentów często podejmują działania z urzędu aby przeciwdziałać praktykom monopolistycznym. Jeżeli w pierwszym świecie działania te odnoszą spodziewane skutki, to w innych częściach świata sprawa wygląda znacznie inaczej. Dobrym przykładem niech będzie tu amerykański potentat farmaceutyczny Pfizer, który na badania nad lekiem antywirusowym ograniczającym rozwój HIV/AIDS przeznaczył wiele miliardów dolarów. Większości zarażonych tą chorobą mieszkańców Afryki nie było stać na zakup medykamentów w celu podjęcia leczenia ratującego zdrowie i życie. Po zbadaniu jego składu amerykański monopol został bardzo szybko złamały przez firmy indyjskie. Wyprodukowano lek o bardzo zbliżonej zawartości i działaniu. Jest on sprzedawany za niewielką cenę dostępną dla wszystkich potrzebujących²².

W XXI wieku opisywanie procesu innowacyjności jest niesłychanie ważne, ponieważ postęp naukowy i wynikające z niego nowe technologie oraz idee społeczne znajdują zastosowanie we wszystkich dziedzinach życia i kultury. Na przełomie wieków świat doznał takiego przyspieszenia jak nigdy dotąd²³. Każdy podmiot zależnie od indywidualnych potrzeb buduje własną definicję innowacji a jego definicja jest zawsze umowna i jak już wspomniano intuicyjna.

W świetle amerykańskich badań prowadzonych przez National Science Foundation pojęcie innowacji zostało zdefiniowane bardzo szeroko. Uważa się za nie wspólne przedsięwzięcie badawczo-rozwojowe prowadzone w całkowicie

²¹ Por. R. Paruzel, *Strategia lizbońska*, [w:] *Przegląd Prawno - Ekonomiczny* 2010/11, s. 87-97.

²² India launches own-brand AZT <https://www.newscientist.com/article/mg13618481-000-india-launches-own-brand-azt/> 21 listopada 1992 [dostęp: 2018 04. 12].

²³ A. Kukliński, *Gospodarka oparta na wiedzy. Wyzwania dla Polski XXI wieku*, Warszawa 2001, s. 15.

dowolnej grupie działań połączonych z praktyczną próbą ich wykonania. Podejmuje się je w celu:

- analizy teoretycznej oraz zbierania, wymiany, analizy informacji badawczych;
- eksperymentowania, badania zjawisk lub obserwowania zdarzeń;
- opracowanie lub testowanie podstawowych technik inżynierskich w tym także eksperymentalnej produkcji modeli, prototypów, sprzętu i materiałów;
- rozszerzenie czynności umożliwiających dokonywanie odkryć przeznaczonych do praktycznego zastosowania;
- jakkolwiek kombinacji ww. w celu przygotowania a następnie sprzedaży patentów lub licencji²⁴.

Amerykańskie podejście do omawianego problemu jest zbliżone z modelami obowiązującymi w większości liberalnych gospodarek świata.

Państwa konserwatywne nastawione do modernizacji, jak na przykład Rosja, blokują jej rozwój w dziedzinach, w których innowacyjne rozwiązania społeczne i ekonomiczne mogłyby pozbawić władzy nieprzystosowaną do jej wprowadzenia administrację rządową oraz resorty siłowe. Należą do nich instytucje wojskowe i inne zajmujące się problemami bezpieczeństwa. Poza kreatywnym i wysoko zaawansowanym technicznie sektorem zbrojeniowym, wszelkie nowości w rosyjskich warunkach na ogół nie są pożądane. Kulturowy konserwatyzm, inspirowany obawą przed obcą ingerencją, sprzyja zachowaniu odrębności kulturowej i aksjologicznej wobec zachodniego indywidualizmu, liberalizmu i konsumpcjonizmu²⁵. W Rosji modernizacją jest to, co na jej temat i w danym momencie twierdzą władze państwowe. Pomimo ogłoszenia w 2012 r. wielu bardzo pozytywnie ocenianych przez fachowców z całego świata prezydenckich strategii modernizacyjnych Dmitrija Miedwediewa w praktyce inercja i opór administracji publicznej zaprzepaściła wszystkie szanse i niewiele się w tej sprawie zmieniło²⁶.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) we współpracy z Eurostatem zdefiniowały na własne potrzeby pojęcie innowacji w podręczniku wydanym w Oslo w 2005 r. Wyróżniono w nim cztery rodzaje innowacji:

²⁴ A. Link, L. Bauer (Eds.), *Cooperative Research in US Manufacturing — Assessing Policy Initiatives and Corporate Strategies* (1980, 1989). Lexington. 8 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0166497293900665> [dostęp 2018.04.27].

²⁵ A. Wierzbicki, *Spoleczno-kulturowe i etnonarodowe czynniki modernizacji Rosji*, [w:] S. Bieleń i A. Skrzypek (red.), *Bariery modernizacji Rosji*, Warszawa 2014, s. 128.

²⁶ J. Potulski, *Główne cele polityki modernizacyjnej Federacji Rosyjskiej*, [w:] S. Bieleń i A. Skrzypek (red.), *Bariery op. cit.*, s. 36-37.

Innowacja produktowa - ma miejsce wtedy, gdy dobro lub usługa są nowe w stosunku do poprzednio występujących na rynku lub w znaczny sposób udoskonalone w zakresie swoich cech użytkowych lub zastosowania;

Innowacja procesowa – wiąże się z dokonaniem przełomowego udoskonalenia procesu wytwarzania danego dobra, usługi lub dostawy;

Innowacja marketingowa – pojawia się wówczas gdy nastąpi znacząca zmiana wizerunku produktu lub usługi. Dotyczy to także zmiany jego opakowania oraz sposobu dystrybucji, promocji lub metod sprzedaży ;

Innowacja organizacyjna - dotyczy wdrożeń organizacyjnych uważanych za przełomowe w sposobie działania podmiotu gospodarującego wewnątrz oraz w jego relacjach zewnętrznych²⁷.

Najbardziej złożony i zarazem najgłośniejszy omawiany jest problem polityki innowacyjnej w Unii Europejskiej. Począwszy od najwyższych po najniższe szczeble unijnej maszyny biurokratycznych, każda jej instytucja wdraża wzajemnie niespójne plany dotyczące tego problemu działając we własnym partykularnym interesie. Dzieje się tak pomimo, ustanowienia jednolitego porządku prawnego²⁸.

W 1970 roku Komisja Europejska skierowała do Rady dokument znany jako „Memorandum Collony”. Dotyczył on poszukiwania kierunków wspólnej polityki, która umożliwiłaby zmniejszenie przewagi rozwojowej USA nad Europą. W bardzo śmiałym zamyśle „centrum świata” mogłoby wówczas powrócić na stary kontynent. Europejskie marzenia o prześcignięciu USA zostały zaprzepaszczone podczas kadencji Ronalda Reagana. Jego administracja, zaczęła wdrażać bodźce sprzyjające osiągnięciu gwałtownego przyspieszenia gospodarczego czynnikami innowacyjnymi. Wprowadzono: równe szanse dla wszystkich podmiotów gospodarczych, podniesiono stopy procentowe aby zachęcić inwestorów do lokowania oszczędności w USA, umożliwiono swobodną alokację zasobów, zastosowano redukcję stawek podatkowych i innych obciążeń fiskalnych, znacząco zredukowano wydatki rządowe i wyhamowano inflację. Ograniczono możliwości ingerencji państwa w gospodarke poprzez deregulację i prywatyzację. Działania te, doprowadziły do tego, że na początku lat dziewięćdziesiątych USA stały się najbardziej konkurencyjnym i innowacyjnym regionem gospodarczym na świecie²⁹.

²⁷ OECD, EUROSTAT: *Podręcznik* Oslo, Paryż, 2005, wydanie polskie, Warszawa 2008, s. 49–55.

²⁸ Por. J. Barcz, *Przewodnik po prawie Unii Europejskiej*, Warszawa 2009.

²⁹ A. Brzozowski, *Innowacyjność Jak dogonić USA?* <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Innowacyjnosc-jak-dogonic-USA-1700396.html> [dostęp: 2018.04.23].

Na nadzwyczajnym posiedzeniu Rady Europejskiej w Lizbonie w dniach 23-24 marca 2000 roku państwa członkowskie Unii Europejskiej uchwaliły plan wspólnego działania, który w ciągu jednej dekady umożliwiłby im dogonienie pod względem rozwojowym Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. W tym celu, przygotowano przełomowy program o nazwie „Strategia Lizbońska”³⁰. Podstawowym celem tego planu miało być gwałtowne przyspieszenie ekonomiczne. Skoordynowane działanie miało zapewnić państwom europejskim osiągnięcie poziomu najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie opartej na wiedzy, zdolnej do trwałego rozwoju i generującej nowe miejsca pracy. Wbrew pozorom przyjęte wówczas założenia miały realne podstawy i mogły zostać osiągnięte. Przemawiała za tym liczba mieszkańców Unii Europejskiej, po rozszerzeniu w 2004 r., stała się większa od populacji amerykańskiej. Wydatki na badania naukowe ogółem były nawet nieznacznie większe tyle, że programy badawcze powielały się a wyniki badań były zazdrośnie strzeżone. Warto zauważyć, że potencjał naukowy, intelektualny a także innowacyjny całej Wspólnoty był gotowy do podjęcia konkurencyjnego wyzwania wobec USA i reszty świata. Powołane przez organy Unii Europejskiej wyspecjalizowane instytucje oraz zatrudniani tam eksperci przygotowali dokumenty, które w praktyce nie zostały zrealizowane³¹.

„Kłęska jest zawsze sierotą” i nikt nie chce przyjąć za nią odpowiedzialności. Wśród najważniejszych przyczyn niepowodzenia wymienić należy brak możliwości egzekwowania decyzji poszczególnych państw przez Komisję Europejską. Nadmiar wydatków socjalnych, które powinny być przesunięte na badania i rozwój. Nie przeprowadzono deregulacji rynku. W Unii Europejskiej w odróżnieniu od USA, kilometry aktów prawnych Wspólnoty i przepisów krajowych w znaczący sposób ograniczają swobodę działalności gospodarczej. Nie ograniczono wpływu polityków na gospodarkę. Europa pod względem inwestycyjnym nie jest konkurencyjna nawet w porównaniu z Chinami czy Indiami.

Teoretycznie przygotowana dokumentacja: prognozy, ekspertyzy, raporty i sprawozdania w każdym kraju członkowskim były ignorowane i rozbieżnie interpretowane stosownie do własnych potrzeb i możliwości. Jeśli w instytucjach europejskich prawie wszyscy dobrze wiedzieli co należy zrobić, to i doskonale zdają sobie sprawę z tego, że ze względu na partykularne interesy członków nic nie będzie wykonane tak jak to wcześniej zakładano. W dniu 3 marca 2010 roku w Brukseli Komisja Europejska wydała komunikat na temat podjęcia

³⁰ S. Parzymies, *Stosunki międzynarodowe w Europie 1945-1994*, Warszawa 2004, s. 334.

³¹ R. Paruzel, *Strategia lizbońska...*

przygotowań do Nowej Strategii 2020. Rada Europejska uzgodniła priorytety tematyczne strategii Europa 2020 i określiła pięć najważniejszych celów głównych, które Europa zamierza osiągnąć do 2020 roku w zakresie inwestycji na badania i rozwój, edukacji, energii, klimatu, stopy zatrudnienia oraz zmniejszania ubóstwa; wezwała państwa członkowskie do zgłaszania uwag i sugestii w wymienionych sprawach. Zwróciła się także do Parlamentu Europejskiego o poparcie zaproponowanych wytycznych, które stanowią instytucjonalne podstawy „nowej” strategii. Liberalne reformy rynkowe nie są atrakcyjne podczas wszelkiego rodzaju głosowań. Jak do tej pory Europejczykom żyje się wygodnie. W swoim ogóle nie widzą potrzeby gruntownych zmian. Można sobie jedynie zadać pytanie, co po tym wszystkim zostanie za kilka lat³²?

Pomimo wszystko termin innowacja będący synonimem nowoczesności, zwłaszcza w Europie, dobrze się kojarzy zarówno politykom jak i wyborcom. Z oczywistych względów, jest przez tych pierwszych bardzo często nadużywana w publicznym dyskursie. Politycy podejmując publiczne liczne zobowiązania w postaci ogłaszania wielu planów wdrażania kolejnych innowacji spodziewają się, że wzmocnią swoją siłę oddziaływania nie tylko na potencjalnych wyborców ale przy okazji zwiększą wpływy podatkowe z sektora komercyjnego. Wdrażanie nowatorskich rozwiązań z zakresu inżynierii społecznej teoretycznie powinno zwiększyć także efektywność rozwiązywania problemów społecznych takich jak: wykluczenie, marginalizacja i bezrobocie. Potrzeba znalezienia nowego zajęcia dla zwalnianych z pracy najmniej wykwalifikowanych osób zmusza władze publiczne i samorządowe do podjęcia niezbędnych działań edukacyjnych i szkoleniowych zwiększających ich konkurencyjność oraz możliwość dostosowania się do wymagań współczesnego na rynku pracy³³

Jeśli w minionych wiekach zastosowanie nowych rozwiązań technicznych, poprzez wprowadzenie maszyn, doraźnie likwidowało wiele stanowisk pracy, tak i współcześnie nie trudno zauważyć zmian jaki wywołał postęp naukowo techniczny w globalnej gospodarce rynkowej³⁴. Z jednej strony, trudno jest konkurować np. z robotnikami chińskimi na płaszczyźnie kosztów wytwarzania np. w przemyśle tekstylnym, z drugiej z chińskimi wynalazcami wdrażającymi do powszechnego obrotu najnowocześniejsze badania naukowe i innowacje³⁵.

³² Tamże.

³³ B Lundvall, S Borrás *Report based on contributions from seven projects under the TSER programme DG XII*, Commission of the European Union December 1997 <http://aei.pitt.edu/44348/1/A7255.pdf> 2018.05.21 [dostęp: 15.05.2018].

³⁴ S. Kamiński, *Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk*, Lublin 1992, s. 5.

³⁵ W. Lorenz, *Chiny gonią Zachód w nauce*. „Rzeczpospolita”. 27.01.2010.

III. Podsumowanie

W dłuższej perspektywie nowego podziału pracy w skali globalnej nie da się uniknąć. Z tego właśnie powodu, w pierwszym świecie upadają nie tylko tradycyjne gałęzie produkcji ale również i te, które do tej pory powszechnie uważano za nowoczesne. W związku z tym, w pierwszym świecie cywilizacji „Zachodniego chrześcijaństwa” coraz mocniej konkurującym z trzecim, cywilizacją konfucjańską rośnie świadomość na temat coraz większej potrzeby inwestowania w badania naukowe. Na zachodzie politycy spodziewają się, że badania naukowe pozwolą im zachować złudzenie trwałej przewagi, z drugiej czasami już tylko równowagę bilansu płatniczego w obrotach bieżących. Nie sposób trwale oddzielić od siebie sztucznymi barierami rywalizujących ze sobą cywilizacji³⁶.

Jak już wspomniano, ludzie rywalizowali ze sobą od zawsze. Dopóki rozwój którejś z cywilizacji nie zablokuje bariery, których nie można będzie rozwiązać przy stole negocjacyjnym wybuchnie wojna, która podobnie jak wszystkie inne do tej pory jest zawsze „czynem politycznym” i narzędziem polityki. Jest dalszym ciągiem stosunków politycznych, przeprowadzonych tylko innymi środkami³⁷.

Warto w tym miejscu zastanowić się, jeśli od czasu powstania pierwszych organizacji państwowych większość innowacji powstaje z obawy o własne bezpieczeństwo, to w jaki sposób będzie przebiegać przyszły konflikt? Chcąc poznać odpowiedź na to pytanie, warto sięgnąć do historii podobnych zdarzeń. Niewątpliwie wygra ją jednostki najlepiej przystosowane w bezwzględnej walce o byt w zmieniających się tylko warunkach. Jeśli natura wojny, zdaniem Tomasa Hobbesa, jest podobna do burzy, to należy mieć pewność, że będzie ona na pewno tyle, że nie jest pewne dokładnie kiedy. Od nas samych zależy tylko to jak będziemy do niej przygotowani.

Bibliografia

Literatura:

- Barcz J., *Przewodnik po prawie Unii Europejskiej*, Warszawa 2009,
 Bieleń S. i A. Skrzypek (red.), *Bariery modernizacji Rosji*, Warszawa 2014,
 Broude T., *An Anti-dumping „To Be or Not To Be in Five Acts: A New Agenda for Research and Reform*, [w:] *Journal of World Trade*, Vol. 372003/2,
 Budnikowski A., *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2001,

³⁶ S. P. Huntington *Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego* Muza Warszawa 2003 s. 15.

³⁷ C. von Clausewitz, *O wojnie*, Mireki, Kraków 2010, s. 29.

- Clausewitz C. von., *O wojnie*, Mireki, Kraków 2010,
- Czarnowski, S. *Studia z historii kultury*, Dzieła tom 1, Warszawa 1956,
- Darwin, K. *O powstawaniu gatunków drogą doboru naturalnego czyli O utrzymywaniu się doskonalszych ras w walce o byt*, tłum. Sz. Dickstein J. Nusbaum-Hilarowicz Jirafa Roja Warszawa 2006,
- Fiedor B., *Teoria innowacji*, Warszawa 1979,
- Garlicki J., A. Noga Bogomilski, *Kultura polityczna w społeczeństwie demokratycznym*, Warszawa 2004,
- Habermas J., *The Philosophical Discourse of Modernity*, tłum F. Lawrence, MA 1987,
- Huntington S. P. *Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego*, Warszawa 2003,
- Jasińska –Kania A., L. Nijakowski, J. Szacki. M. Ziółkowski, *Współczesne teorie socjologiczne*, Warszawa 2006,
- Kamiński S., *Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk*, Lublin 1992,
- Kotler Ph., K. Lane Keller *Marketing Management*, Nowy Jork 2009,
- Kukliński A., *Gospodarka oparta na wiedzy. Wyzwania dla Polski XXI wieku*, Warszawa 2001,
- Lorenz W., *Chiny gonią Zachód w nauce*, [w:] Rzeczpospolita 27.01.2010,
- Mankiw N. G., *Principles of Economics*, Fort Worth: Harcourt College Publishers, Second Edition, 2001,
- OECD, EUROSTAT, *Podręcznik*, Oslo-Paryż, 2005, wydanie polskie, Warszawa 2008,
- Parzymies S., *Stosunki międzynarodowe w Europie 1945-1994*, Warszawa 2004,,
- Penc J., *Innowacje i zmiany w firmie*, Warszawa 1999,
- Perlaki I., *Innowacje w organizacji*, Warszawa 1983,
- R. Paruzel, *Strategia lizbońska*, [w:] Przegląd Prawno Ekonomiczny” Stalowa Wola 2010/11,
- Schumpeter J. A., *Kapitalizm, socjalizm, demokracja*, Warszawa 1995,
- Schumpeter J.A., *Business Cycles. A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process*, New York 1964,
- Sztompka P., *Socjologia zmian społecznych*, Kraków 2005,
- Tokarski J. (red.), *Słownik wyrazów obcych* PWN, Warszawa 1980,
- Webber R., *Zasady zarządzania organizacjami*, Warszawa 1996,
- Zięba, R. *Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych*, [w:] *Sprawy międzynarodowe”* 1989/10.

Netografia:

- Brzozowski A., *Innowacyjność Jak dogonić USA?* <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Innowacyjnosc-jak-dogonic-USA-1700396.html>[dostęp: 2018.04.23],

- India launches own-brand AZT <https://www.newscientist.com/article/mg13618481-000-india-launches-own-brand-azt/> 21 listopada 1992 [dostęp: 2018 04. 12],
- Link A., L. Bauer (Eds.), *Cooperative Research in US Manufacturing — Assessing Policy Initiatives and Corporate Strategies* (1980, 1989). Lexington. 8 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0166497293900665> [dostęp 2018.04.27],
- Lundvall B., S Borrás *Report based on contributions from seven projects under the TSER programme DG XII*, Commission of the European Union December 1997 <http://aei.pitt.edu/44348/1/A7255.pdf> [dostęp: 15.05.2018].

Streszczenie

Praca teoretyczna analizująca problematykę teorii innowacji. Autor podejmuje próbę znalezienia optymalnej definicji tego terminu w naukach społecznych i ekonomicznych. Wskazuje, że natura ludzka od najdawniejszych czasów do współczesności jest niezmienna. Niebywale trwałą jej cechą jest bezwzględna konkurencja wdrażana w celu zapewnienia sobie przetrwania, rozwoju i bezpieczeństwa. Narzędzia rywalizacji zmieniły się przez stulecia. We współczesnym świecie, pojęcie innowacji kojarzy się głównie z badaniami naukowymi wdrażanymi poprzez nowatorskie rozwiązania: społeczne, ekonomiczne, najnowocześniejsze technologie oraz sposoby pozyskiwania nowych odbiorców. Z moralnego punktu widzenia, innowacje niewątpliwie przyczyniają się do postępu i rozwoju całej ludzkości. Z drugiej strony trudno nie zauważyć, że są one bardzo często wdrażane w interesie egoistycznych elit także za pomocą podstępów i przemocy.

SŁOWA KLUCZOWE: Innowacja, postęp, konkurencja, rozwój i badania naukowe

Summary

The work deals with the issue of innovation theory in different studies, mainly in social science and in economics. Human nature has always been invariable and its undeniable feature is the need of competition. The tools of rivalry were changeable over the centuries, in contemporary world it might mean implementation of new technologies or acquiring new sales markets. It is however indisputable that competitive human nature has led to all novelty as well as to war or peace.

KEY WORDS: Innovation, progress, competition, development and research

Autor

dr PWTW Collegium Bobolanum sekcja św. Andrzeja Boboli.